

Helsekonsekvenser av samfunnsendringer - behov for tverrfaglige kunnskapsnettverk

Michael 2006;3:175–6.

Mens helsetjenestens hovedoppgave er blitt å diagnostisere og behandle sykdom, bestemmes forutsetningene for helse i det alt vesentlige av forhold utenfor helsetjenesten. Økonomiske og sosiale faktorer er avgjørende både for faren for å utvikle sykdom og for å mestre funksjonssvikt.

Kunnskapen om sammenhenger mellom samfunnsforhold og helsetilstand er økende, og bygger på bidrag fra mange fagområder. Utredninger av helsekonsekvensene av samfunnsendringer forutsetter et tett samarbeid mellom samfunnsforskere, medisinerer og en rekke andre profesjoner. Et av mange problemer i dette samarbeidet er ulike tradisjoner for kunnskapsformidling og kunnskapshåndtering. Tilgjengeligheten og bruken av relevant informasjon er avgjørende både for helsekonsekvensutredninger i forkant av endringer og for evalueringen av konsekvensene i ettertid.

Det er vist at norske kommunelegers tilgang til potensielt viktige informasjonskilder ikke er tilfredsstillende (1). Rettskilder, oppslagsverk og kolleger ble angitt som de viktigste informasjonskildene. 30 % angav at de ofte hadde problemer med å finne relevant informasjon, mens 56 % hadde problemer av og til (1). En kontrollert intervensjonsstudie blant kommuneleger viste at intervensjonen gav legene mer kunnskap om informasjonskilderskilder, men at det ikke endret deres atferd. De viktigste barrierer mot bruk av informasjonskilder var miljøet legene arbeidet i og informasjonskildenes karakter (2). Sannsynligvis er det ikke bare samfunnsmedisinere som strever med å mestre informasjonssituasjonen.

Et av vår tids store paradokser er at det aldri har vært mer informasjon tilgjengelig, mens det fortsatt er vanskelig å finne nettopp det man har bruk for i en gitt situasjon. Det viktige og nyttige drukner lett i et hav av mindre pålitelig informasjon. Internett har opphevd de tidlige fysiske grenser for tilgjengelige informasjonsmengder, og søkemotorer som Google gir hun-

dretusener av treff på mange oppslagsord. Kvaliteten av den informasjonen som finnes på det åpne og uregulerte nettet er imidlertid svært varierende. Dessuten har flere av de kvalitetssikrede kildene tilgangsbegrensninger knyttet til abonnementer og betalingsordninger.

Kravet om kunnskapsbaserte vurderinger og tiltak også i folkehelsearbeidet skaper behov for nye strategier i kunnskapshåndteringen. Viktige kjennetegn ved en effektiv informasjonsstrategi for folkehelsearbeidere er kunnskapstilgang gjennom én portal, en god søkemotor og et bredt spekter av kunnskapskilder som går langt utover de tradisjonelle medisinske tidsskrifter og databaser (3). Mye av den viktigste kunnskapen på dette området finnes i samfunnsvitenskapene.

Det er derfor behov for nye kunnskapsnettverk som utnytter moderne informasjonsteknologi, men som knytter dette til velprøvde former for kvalitetssikring og relevansvurderinger. Det relativt nyetablerte Helsebiblioteket (www.helsebiblioteket.no), som finansieres av de regionale helseforetakene og Sosial- og helsedirektoratet, og som primært er rettet mot helsepersonell, kan være et tjenlig verktøy. Helsebiblioteket er en elektronisk formidlingskanal som gir tilgang til tidsskrifter, databaser og andre kunnskapsressurser. Et eget emnebibliotek for folkehelsearbeid og samfunnsmedisin er under planlegging som en del av Helsebiblioteket. Dette kan bli en viktig arena for ulike fagfolk og profesjoner som arbeider med helsekonsekvensutredninger og andre prosjekter i skjæringspunktet mellom helsefag og samfunnsfag. Her kan både metodelitteratur og eksempler på gjennomførte utredninger presenteres.

Nye utfordringer krever nye løsninger på tvers av fagområder og på tvers av tradisjonelle måter å oppbevare og bruke kunnskap på.

Litteratur

1. Forsetlund L, Bjørndal A. Har samfunnsmedisinere tilfredsstillende tilgang til viktige informasjonskilder? *Tidsskr Nor Lægeforen* 1999; 119: 2456-62.
2. Forsetlund L. *Towards evidence-based public health practice*. PhD-avhandling. Oslo: Universitetet i Oslo, 2004.
3. LaPelle NR, Luckmann R, Simpson EH, Martin ER. Identifying strategies to improve access to credible and relevant information for public health professionals: a qualitative study. *BMC Public Health* 2006;6:89.

Magne Nylenna
Helsebiblioteket
Postboks 7004, St. Olavs plass
0130 Oslo
magne.nylenna@helsebiblioteket.no

Hans Anstad
Sosial- og helsedirektoratet
Postboks 7000, St. Olavs plass
0130 Oslo
hans.anstad@shdir.no